№ro 66.

GAZETA KORRESPONDENTA
WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 17. SIERPNIA ROKU 1798. w PIĄTEK.

z Berlina dnia 13. Sierpnia.

Poseł *Neapolitańſki* Xiąże *de Campo Chiaro* przybył tu *z Wiednia.* — Xiąże *Repnin* wyiechał z tey ſtolicy.

z Londynu dnia 31. Lipca.

Krol Jmć mianował Pana *James Crawſurd* pełnomocnym miniſtrem swoim w cyrkule niższey *Saxonij*, i rezydentem przy miaſtach *Anzeatyckich.* — Wzięty w niewolą Generał Francuzki *Baraguey d'Hilliers*, ſtanąwszy w *Portsmouth* ieszcze na ląd nie wyſiadł. Fregata *Senſible* zoſtała zaraz maytkami naszemi osadzoną, w żywność opatrzoną i użytą będzie do ſłużby *Angielſkiey.* Po odporze 8. minut tylko trwaiącym, fregata ta poddała ſię. Gdy kapitan okrętowy donioſł Generałowi *Baraguey d'Hilliers*, że dłużey okrętu bronić nie może, ten miał mu odpowiedzieć: iż zdaniem iego honor bandery republikanckiey wymagał dłuższego oporu. Żeby zaś miała na sobie iakie ſkarby *Maltańſkie*, nie masz żadney pewności. — W liście iednym pisanym z fregaty *Sehaorse* pod d. 29. Czerwca, wyrażono ieſt, iż kapitan *Foote* wszędzie szukał admirała *Nelson*, nawet przy *Tripolis* i innych południowych portach brzegow *Afrykańſkich*, nigdzie go iednak znaleść nie mogł. — Jeſt powszechnym mniemaniem, iż wzięty pod *Oſtendą* w niewolę nasz Generał *Coote*, będzie zamieniony za Generała *Baraguey d'Hilliers.* — Oczekuiemy ieszcze przybycia nowey flotty *Roſſyiſkiey* w *Archangelu* uzbroioney, i z ſiedmiu okrętow woiennych ſkładaiącey ſię, pod kommendą admirała *Teith*, ktora zapewne krążyć będzie między *Norwegią* i wyspami *Szotlandzkiemi.*

John Edward urodzony w *Briſtol* otrzymał patent Krolewſki na wynalazek ktorym ſię od wielu lat zatrudnia, i ktory ieżeli przez doświadczenie potwierdzonym zoſtanie, tyle przynieſie dla autora zaszczytu, ile dla publiczności pożytku. Zapewnia, iż wynalazł kompas morſki, i inne narzędzie ſłużące do ſzerokości ziemney, w ktorey płynność magnetyczna tak ieſt rozporządzona i umiarkowana, iż igła kompasu znaydować ſię ſtatecznie będzie nad linią merydyanu we wszyſtkich częściach świata; drugi zaś wynalazek pokaże ſzerokość ziemi wszędzie, w każdym czaſie, i w każdey porze roku z zadziwiaiącą dokładnością. Proba ich będzie czyniona na okrętach Krolewſkich. Jeżeli ſkutek te obietnice uiści, nauka żeglarſka nabędzie nowego ſtopnia doſkonałości, z ktorey wynikną nieprzeliczone korzyści. — O flocie naſzey przed *Cadix* ſtoiącey, rożne rozchodzą ſię wiadomości, z iedney ſtrony, iż na teyże flocie panuią zamieszania, z drugiey, iż admirał *St. Vincent* rozpoczął z dworem *Madryckim* negocyacye o pokoy; mowią nawet, iż *St. Vincent* poſłał Krolowi *Hiſzpańſkiemu* ſtatuę złotą wyobrażaiącą tego monarchę, poſłaną Krolowi w podarunku przez Regencyą *Indyiſką*, a przez kapry nasze w podroży schwytaną.

Jakkolwiek wiadomość ieſt powszechna, iż insurrekcya w *Irlandyi* przytłumioną zoſtała, iednakże dziwną zdaie ſię bydź rzeczą, aby rewolucya z 70,000. spiſkowych złożona w dwoch mieſiącach zniszczoną była. — W hrabſtwie *Tipperary* zaszły znowu rozruchy, ktore iednak zapewne uśmierzone zoſtaną, gdyż wyſłano w tamte okolice nie mało woyſka. — Z dowodzcow *Aylmer* i *Fitzgerald* rada tayna wyprowadza indagacye. *Perry* Generał insurgentow *Wexfortſkich* zoſtał powieszonym. Z exekucyą *Olivera Bond* wſtrzymać ſię kazano. — *Pitt* znowu z *Londynu* do *Walmar Caſtle* wyiedzie. — Na dniu 29. t. m. Lord *Bridport* przybył z 5. okrętami ſwoiemi do *Torbay.* — Regiment 25ty popłynie do *Jersey.* — Officerowie marynarki *Angielſkiey* ſkładaią ſię teraz z 102. Admirałow, 520 kapitanow, 359 kommodorow i 2008. porucznikow, w ogule z 2988. osob. — *Mallet du Pan* wydaie tu teraz pismo peryodyczne w ięzyku *Francuzkim* pod tytułem *Merkuryusz Brytańſki, albo wiadomości hiſtoryczne i krytyczne o teraźnieyszych wypadkach.* — P. *Herschel* wynalazł znowu 4. ſatellitow planety *Uranus.* — Regiment 44. popłynie z *Portsmouth* do *Gibraltaru.* — Niewiadomo z iakiey przyczyny Lord *St Vincent* przyſłał z depeszami do rządu dwoch officerow wysokiey rangi PP. *Calder* i *Grey*, wielu rozumie, iż był mu do tego powodem bunt, ktory ſię okazał na flocie iego. Początek iego wszczął ſię od maytkow eſkadry admirała *Curtis* z *Irlandyi* przybyłey, między ktoremi znaydowało ſię wielu *Irlandczykow.* Inne także okręty *the Malborough* i *the Princes Royal* rowną ſkłonność do rozruchow okazały, Lord *St Vincent* przymuszony był kazać 11. maytkow powieſić. — Pewny człowiek w *Yorkshire* pił zdrowie Generała *Buonaparte* i szczęśliwego ſkutku iego iego wyprawy, za co na 12. mieſięcy do więzienia ſkazanym zoſtał.

z Paryża dnia 31. Lipca.

W nocy z dnia 22. na 23. Generał *Kilmaine* kommendant armij *Angielſkiey* w *Breſt*, gdzie ſię pod ow czas znaydował, odebrał kuryera z depeszami od rządu, po czym natychmiaſt wyiechał. Mowią iż obeymie naywyższą kommendę nad armią *Reńſką.* — Wczoray przyszły tu liſty z *Genui*, ktore donoszą, iż przybył tam bat pocztowy z wiadomością iakoby Generał *Buonaparte* ſtanął w *Alexandryi*, a podług drugich w *Alexandretta.* Dla udzielenia wiadomości woyſkom naszym ktore przez *Alep* przechodzić maią, (mowi ieden tuteyszy dziennik) wysyłane będą z *Alexandryi* do *Alepu* gołębie, ktore są naylepszemi kuryerami w krajach wschodnich. Tym czasem nic ieszcze urzędowego o flocie Generała *Buonaparte* nie mamy.

Stan fabrykacyi monet we *Francyi*, ktory Ob. *Cretet* reprezentant ludu umieścił w ſwoim rapporcie Radzie ſtarszey pod 30. Czerwca względem monet podanym, zdawał nam ſię bydź ciekawym i powszechnie intereſſuiącym, poſtanowiliśmy zatym umieścić tu iego wypadki: Od 1: Stycznia roku 1726. do 30. Października 1785. wybito w sztukach złotych 986,643,888. liwrow. Od 1. Stycznia roku 1726. aż do roku 1793. wybito w ſztukach ſrebrnych 191,149,614. liwrow i 16. sous. Całkiem w sztukach złotych i srebrnych 2,977,803,502. liwrow 16. ſous. W monecie zdawkowey, wytrąciwszy koszta przetapiania, wybito 12,398,786. liwrow, 15. ſous. Od roku 1713. do 1770. wybito w miedzi 31,464,600. liwrow 17. ſous. 3. deniers. Summa generalna 3,201,666,890. liwrow, 8. ſous 3. deniers. Ludzie ſkarbowi mniemaią, iż z tego wszyſtkiego mogło pozoſtać dwa do pułtrzecia miliarda w kraiu. W ten obrachunek nie wchodzi kruszec użyty z dzwonow, a szacowany do 14,138,342. liwry, 2. ſous. ani miedziana moneta republikanſka, ktorą Prawo 5. Brumaire na 10. milionow poſtanowiło.

Dway marynarze ieden Franciszek *Doannet* rodem z *Dieppe*, drugi Jan *Ango* z *Honfleur* obydwa po 17. lat wieku maiący, znayduiąc ſię na okręcie *Angielſkim* wziętym przez iednego z naszych korserzow, odebrani znowu zoſtali przez *Anglikow*, ktorzy ich zaprowadzili do *Dael*, gdzie zmyśliwszy chorobę złożeni zoſtali w szpitalu; z tamtąd w krotce ſię wymknęli i szukaiąc przez ośm dni, i ośm nocow sposobney pory doſtania ſię do *Francyi*, przybyli do *Chatam* dnia 15. Lipca bliſko małego ſtanowiſka przy weyściu do *Tamizy.* Było to o godzinie trzeciey po południu. Niemaiąc innego oręża procz nożow, wſkoczyli do iednego ſtatku, gdzie znaleźli tylko iednego młodego człowieka, ktoremu nieuczynili żadney krzywdy, kazawszy mu tylko przyrzec, iż im dopomoże w ich przedſięwzięciu, oddalili ſię natychmiaſt od brzegu i popłyneli ku *Francyi.* Po nader pracowitey podroży i wytrzymaney gwałtowney burzy, przybyli do portu *Nieuport* dnia 19. między 6. i 7. godziną z rana bez używania żadnego pokarmu, ani napoiu od czasu swego przyiazdu. W podroży swoiey widzieli wielką liczbę fregat i innych zbroynych okrętow *Angielſkich*, ktore zdawały ſię formować granicę, dla przezierania tego wszyſtkiego co tylko tym morzem mogło być prowadzone. Przez zawieszenie bandery *Angielſkiey* unikneli rewizyi, i uważani byli za wprowadzaiących podſtępnie towary *Angielſkie* do *Fleſſingi.* Ob. *Doannet* opowiada, iż wpodłuż brzegow *Angielſkich* widział wiele woyſk obozuiących na bagnach, i porozſtawiane co 50. krokow ſtraże.

Donoszą iż Generał *Lahoz* iadący do armii *Włoſkiey* z donieſieniem o ułożoney w *Medyolanie* konspiracyi, maiącey w celu zmnieyszenie w tey Rzpltey liczby Dyrektorow do trzech, a Reprezentantow Ludu do czwartey części nad przepis aktu konſtytucyinego. Zamiar ten na obalenie konſtytucyi dążący, donieſiony był Wielkiey Radzie *Cisalpińſkiey*, a znacznieysi winowaycy aresztowani zoſtali. Między niemi znayduie ſię ieden ex-dyrektor ktory był złożony z urzędu za sprzeciwianie ſię ratyfikacyi traktatu przymierza zaczepnego z *Francyą.* Mowią iż poſtanowiono wykonać tenże sam zamiar w Rzpltey *Rzymſkiey.* (*Wypis z Monitora.*)

Dnia onegdayszego przybył do *Paryża* Generał *Brune.* Dniem wprzod przyiechał ſekretarz legacyi *Medyolańſkiey* Ob. *David.* — Generał dywizyi *Baraguey-d'Hilliers* powracał z *Malty* do *Francyi*, wioząc z sobą chorągwie *Maltańſkie*, wielką smigownicę *Solimana*, i inne szacowne sprzęty. Znaydował ſię na bardzo ſzybkiey fregacie *la Senſible*- Przy cyplu *Sycylij* ta fregata napadniętą zoſtała przez fregatę *Angielſką.* Dziwią ſię tu, iż bitwa nie dłużey trwała iak przez 10. minut, i że za iednym tylko wyſtrzałem armatnym, *Anglicy* opanowali tę fregatę, na ktorey ſię Generał *Baraguey-d'Hilliers* znaydował. Wyſtrzelenie takowe nazywaią tu ſalwą dla *Anglikow* daną. Ta wiadomość zdawałaby ſię niepodobną do wiary, gdyby wielu podrożnych ktorzy z fregaty *la Senſible* przeſiedli na okręt *Raguzańſki* i dnia 14. Lipca przybyli do *Genui*, niezgadzali ſię w iednoſtaynym sposobie opowiadania o tym niepomyślnym zdarzeniu. — Na ſeſſyi dnia 29. Lipca Dyrektoryat przeſłał Radzie 500. kopią liſtu, w ktorym Ob. *Rewbell* na mocy art: 164. konſtytucyi, uprasza o pozwolenie oddalenia ſię na trzy dekady dla wyiechania do wod. Przeciąg ten czasu zapewne nie będzie doſtateczny. Rada zezwoliła na uſkutecznienie tego żądania.

Na dniu 27. Ob: *Lamarque* przeznaczony za poſła Rzpltey do *Szwecyi*, wyiechał iuż ztąd do *Hamburga*, gdzie ma iak mowią czekać na depesze z *Stokolmu.* Ob: *Neuville* dawny urzędnik w wydziale bespieczeńſtwa po dniu 9. termidora, iedzie z nim w charakterze ſekretarza, ma on za żonę ſioſtrę Ob: *Lamarque.* — Miniſter woienny *Scherer* wydał był dawniey liſty okulne, z oznaymieniem, iż odtąd żadne urlopy dawane nie będą, a wszyscy nieprzytomni powracać maią do armii. Teraz rozeſłał nowe liſty okolne do kommiſſarzow Dyrektoryatu i Adminiſtracyow, w ktorych wyraża co naſtępuie. „Rozsyłaiąc wspomnione rozkazy w imieniu oyczyzny wydane, a ktore wymagaią po naszych obrońcach

oſtatnich uſiłowań dla zagruntowania zwycięztw, i uwieńczenia prac ich nieśmiertelnych, przez chwalebny i ſtały pokoy, ſpodziewałem ſię większey w tey mierze czynności władz cywilnych i woyſkowych. Leniſtwo Adminiſtracyow, opieszałość korpusu gendarmow i ſłabość kommiſſarzow rządowych w niektórych departamentach, ſprawiły iż wielka liczba dezerterow, osob pod rekwizycyą zoſtaiących, i żołnierzy którym urlopy iuż wyszły, zoſtaie w swoich domach. Powtarzam więc znaiomy zakaz, a ci którzy do niego ſtosować ſię nie będą, przykładnie ukaranemi zoſtaną.— Generał *Brune* odbywa ciągłe konferencye z Dyrektoryatem w ważnych bardzo okolicznościach, po których ukończonych ma znowu powrocić do armii *Włoſkiey*. Dyrektoryat przyiął go z nie małym szacunkiem. Jeſt on w ściſłey przyiaźni z Dyrektorem *Barras*.— P. *Nekker* znaydował ſię dotąd na liście emigrantow, będąc iednak obywatelem *Genewſkim*, zoſtanie z niey wymazanym, i iuż dobra iego z ſekweſtru ſą uwolnione.— Eſkadra uzbroiona w *Dunkierce* ma bydź przeznaczona do brzegow pułnocnych w *Szkocyi*.—

Pod czas Uroczyſtości dnia 9. Termidora ſpodziewano ſię widzieć wszyſtkie monumenta, wszakże z przyczyny deszczu, większa ich część w pakach zoſtawała, 4. tylko konie z *Wenecyi*, tudzież buſta *Homera* i *Brutuſa* odkryte były. Dwa lwy i niedźwiedzia, wiozł woz zelaznemi kratami oſłoniony, który 10. koni ciągnęło. Parada trwała od 10. z rana do 4. po południu o którym czaſie dopiero na polu marsowym ſtanęła. Pomiędzy członkami inſtytutu narodowego, który ſiedział w około miniſtra wewnętrznego, dali ſię widzieć w proſtych frakach Dyrektorowie *Reveillere Lepaux i Merlin*. „ Dniu tak uroczyſtemu (mowi Redaktor) nie zbywało iak na przytomności szczęśliwego zwycięzcy (*Buonaparte*), ale ſława iego była przytomną, ta ſława, która ſię zwiększa w miarę oddalenia ſię od nas tego wodza. „— W radzie 500. *Lecointre Puyraveaux* miał mowę ſtosowną do dni 9. Termidora, 13. Vendemaire i 18. Fructidora. Odmalował terroryzm *Roberspierra* i zaszłe ztąd wypadki, daley uſiłowania fakcyoniſtow przed dniem 13. Vendemaire, i odwagę *Barraſa*, który na pomoc *Buonaparcie* przyszedłszy, całą poſtać rzeczy odmienił. Przyſtępuiąc potym do opiſania dnia 18. fructidora zrobił przerwę, w czaſie którey muzyka aryę patryotyczną wygrała. Nakoniec wyſtawił niebespieczeńſtwa, iakiemi nowi nieprzyiaciele Rzpltey, zagrażali iey. „ Dozwolcie nam nadewszyſtko porządek wprowadzić do ſkarbu. Każda inna praca może bydź uważaną za budynek bez fundamentu, którego upadek zawsze ieſt nieuchronnym. Miałżeby traktat w *Campo Formio* nadaremnie bydź zrobionym? Niepewność ieſt przykrą dla *Francuzow*. Albo zabeſpieczmy ſobie pokoy, albo rozpoczniymy woynę.„ —

Kommiſſarze którzy na d. 27. oddawali monumenta na polu marsowym, byli OOb. *Thouin*, *Moitte*, *Tivet*, i *Barthelemy*. Pierwszy z nich w mowie swoiey wyraził, iż wiele ieszcze innych dzieł kunsztow znayduie ſię w drodze, i że winniśmy ie Generał *Buonaparte*, który umiał nakładać uczone kontrybucye.— Na polu *Marsowym* Dyrektor *Merlin* zaſtępuiący mieysce chorego *Rewbella* miał także mowę, i rozdał Kommiſſarzom *Włoſkim* medale wdzięczności.— Sławny poeta *Rouget de Lille*, autor pieśni *Marsylſkiey*, wyiechał z pewnemi zleceniami do *Hagi*. — Ex-Miniſter *Sotin* znowu do *Paryża* przyiechał. — Sekretarz ambaſſady *Hiszpańſkiey* w *Wiedniu*, przybył tu z depeszami od dworu Cesarſkiego.— W *Turynie* wypuszczono na wolność 108. insurgentow *Piemonckich* i 173. cudzoziemcow z rozmaitych narodow. Sekretarz legacyi *Francuzkiey* przy Rzpltey *Liguryiſkiey*, na gruncie teyże Rzpltey w *Bochetta* zoſtał zdradzieckim sposobem zamordowany. — Mowią, iż dawny kommiſſarz woienny *Alexandre* poiedzie do *Szwaycaryi* na mieysce Ob: *Rouhiere*.— Ob: *Garnerin* odprawił znowu na dniu 23. i 24. podroż powietrzną. W pierwszym dniu puścił ſię balonem wraz z obywatelką *Henri* w laſku *Mouſſeaux* zwanym, przebył *Sekwanę* trzy razy, a w 35. minutach 5. mil uleciał, i wyſiadł pod *Ezouville*, zkąd obywatelka *Henri* do *Paryża* powrociła. Nazaiutrz z rana o 4. godzinie puścił ſię znowu na powietrze, w zamiarze poiechania do *Paryża*. Wznioſł ſię na 3000 ſążni, i miał nayokazalsze widowiſko wschodzącego ſłońca, lubo doznawał bardzo mocnego zimna. W takiey wysokości (mowi *Garnerin*) cyrkulacya krwi ieſt prędsza, żyły nabrzmiewaią, daie ſię ſłyszeć ſzum w uszach, a zapalenie naymnieyszey ſkry elektryczney mogłoby ballon rozerwać. O 6. godzinie z rana ſpuściłem ſię na ziemię pod *Sempigny* o 20. mil od mieysca z którego wyiechałem. Podroż moią odbyłem w 7. kwadransach. Wiatr do powrotu do *Paryża* był mi zupełnie przeciwnym. Moia iednak żegluga powietrzna dowodzi, iakie korzyści przy pomyślnym wietrze może mieć rząd z ballonow, w przesyłaniu depeszow. Y tak mogłbym był tego dnia zawieść do *Hollandyi* w przeciągu 8. godzin rozkaz Dyrektoryatu flocie w *Texel* do wyiścia pod żagle. Ob. *Ruffin* sam teraz tylko ieſt w *Konſtantynopolu*, iako ſprawuiący intereſſa Francuzkie. *Carra de St Cyr* odwołany, iuż ieſt w drodze do *Paryża*. — W *Madrycie* dzień 14. Lipca był okazale obchodzony przez Ob. *Truguet* i nowego ambaſſadora Rzpltey Ob. *Guillemardet*. Spełniano zdrowie przymierza Rzpltey *Francuzkiey z Hiszpanią*, dobroczynności Filozofii etc.—Milord *Briſtol* biſkup *Irlandzki* chciał uciec z więzienia swego w *Medyolanie*, zoſtał iednak przytrzymanym. — Rzplta *Liguryiſka* ma odebrać indemnizacyą, za koszta łożone na prowadzenie woyny z Królem *Piemonckim*.— Dziennik *przyiaciel praw* zapewnia, iż widziano liſt pełnomocnika *Francuzkiego* z *Raſtad* pisany, w którym donosi, iż pokoy w *Raſtad* wkrotce podpisanym zoſtanie.— Tuteyszy poseł *Hiszpańſki* kawaler *Azzara*, ieſt umocowanym od dworu *Portugalſkiego* do dalszego ciągu przerwanych z tymże dworem negocyacyow. Oczekuie także na oddzielnego poſła z *Portugalij*, z którym wspolnie rzecz tę prowadzić będzie. — Dyrektoryat zaprząta ſię teraz zawarciem traktatu odpornego i zaczepnego z Rzpltą *Batawſką*.— Podług liſtow z *Madrytu* tamteysza akademia wyznaczyła nadgrodę na naylepszą mowę dowodzącą: *iak wielki ma wpływ wychowanie publiczne na dobro kraiu.*

Będziemyż mieli pokoy? będziemyż mieli woynę?... powtarza ieden z naszych dziennikow; Nigdy przygotowania do woyny nie były z obydwóch ſtron ogromnieyszemi. Morza okryte są okrętami *Angielſkiemi*, *Francuzkiemi* etc. Nadciąga nowa artyllerya, powſtaią nowe obozy, i wzmacniaią ſię obydwa brzegi *Renu*. Brzegi *Adigi* są rownież świadkami uſiłowań dwoch narodow, i teatrem, na który w tym momencie zgromadzaią ſię bagnety i działa, a którym ſtrony obawiaią ſię powierzyć decyzyą tey wielkiey sprawy. Z drugiey ſtrony negocyacye *Raſtadzkie* więcey iak kiedy cieszą rodzay ludzki nadzieią pokoiu. Intereſs obydwoch wielkich ſtron umawiaiących ſię, ten intereſs, który po wszyſtkie czasy był pryncypalną ſprężyną tak dla narodow iako i dla każdego w szczegulności człowieka, nagli ie do pokoiu, co byłoby łatwym do dowiedzenia, bądź przez wzgląd na położenie, bądź przez politykę ich ſąſiadow i ich nieprzyiacioł. Przyday do tych mocnych pobudek ofiary, na które ſię Dyrektoryat ſkłania, i to wszyſtko co nie może narazić ani iego chwały, ani spokoyności Rzeczypospolitey; ſzczere iego poſłow w zagranicznych dworach oświadczenia, a nadewszyſtko mocne przekonanie w iakim każdy z iego członkow zoſtaie, iż od przywrócenia pokoiu zależy umocnienie Rzeczypospolitey, zniszczenie burzycielow, oraz handel, nauki, umieiętności i kunszta, a będziesz miał miarę naszych dla pokoiu życzeń. Ogłaszać zatym pokoy, nie ieſt to okazaniem złych chęci, choć inni mowią, iż wieści o pokoiu mogą rzucić poſtrach, i odiąć ziednoczonym *Irlanczykom* odwagę. Lękać ſię woyny, nie ieſt to także rozſiewać trwogę, choć drudzy mowią, iż wiadomości o woynie każą ſię obawiać nowey rekwizycyi. Trzeba iednak iżby mowiono, albo o pokoiu, albo o woynie, i gdy widzę tyle małych i nieznanych osob robiących sobie bezkarnie z tych dwóch domyſłow sposoby doyścia do fortuny i kupieckie spekulacye, nie będzież wolno filozofowi i przyiacielowi ludzkości, przeklinać iedną dla pragnienia drugiego?

Z powodu uroczyſtości d. 9. Fructidor (27. Lipca) ieden z dziennikow zawiera naſtępuiący wypis znacznieyszych zdarzeń, które dnia tegoż zaszły: W roku 1214. dnia 27. Lipca zwycięztwo pod *Bouvines* (wieś między *Lille i Tournai*) przez Króla *Filipa Auguſta* nad *Ottonem* IV. Cesarzem odnieſione. *Filip Auguſt* pod czas tey bitwy znaydował ſię w naywiększym niebespieczeńſtwie rzucony pod nogi końſkie, raniony w pierſi, bliſki był śmierci, gdyby nie pomoc iego kawalerow i gwardyi. Szczegulniey winien był swoie ocalenie iednemu z panow z domu *d'Eſtaing*. Król mniemał, iż ſię wspaniale wywdzięczył, pozwalaiąc tey familii noszenia herbow *Francuzkich*. *Otton* dowodził osobiście ſtutyſięcznym woyſkiem; *Filip Auguſt* miał tylko 50. tyſięcy ludzi. W roku 1674. d. 27. Lipca Elektor Palatyn rozgniewany o łupieztwa, ktore czyniły woyſka *Francuzkie* pod kommendą *Turenniuſza*, wyzwał go na poiedynek, lecz tego wodz ten nieprzyiął. — W r. 1778. d. 27. Lipca, bitwa pod *Oueſſant* między flotami *Angielſką i Francuzką*. Pan *d'Orvilliers* dowodził *Francuzami*, a admirał *Keppel Anglikami*. Obiedwie ſtrony przywłaszczyły sobie nawzaiem honory zwycięztwa. W roku 1789. d. 27. Lipca *Robeſpierre* zaczął swoie polityczne życie od mowy mianey w zgromadzeniu konſtytucyinym, gdzie utrzymywał, iż można gwałcić taiemnice liſtow. W r. 1790. d. 27. Lipca *Robeſpierre i Marat* poburzaią lud przeciwko dworowi, który ſię chciał oddalić do *Saint-Cloud*.— W roku 1. Rzeczypospolitey, tegoż dnia, *Robeſpierre* mianowany zoſtał członkiem wydziału ocalenia publicznego. W rok potym tegoż ſamego dnia, *Robeſpierre* zoſtał oſkarżony i z pod prawa wyięty.

Dnia 1. Sierpnia.

Oczekuiemy zawsze z niecierpliwością na wiadomości o flocie *Tulońſkiey*, *Przyiaciel praw* w swoim dziſieyſzym dzienniku wyraża: Niewiadome nam ieſt mieysce przeznaczenia na wylądowanie woyſka *Francuzkiego* pod kommendą Generała *Buonaparte*, lecz ieſt rzeczą dowiedzioną, iż nie mogł popłynąć z *Malty* iak tylko ku wschodniey ſtronie śrzodziemnego morza. Przypuściwszy, iż popłynął do *Alexandryi*, w tym przypadku niedoſtatek wiadomości o tym wodzu niepowinien nas cale trwożyć. Wiatry które podczas teraźnieyszey pory w tey ſtronie panuią, ſą zachodnie, to ieſt nayprzeciwnieysze powrotowi do *Francyi* lub do *Włoch*. Ktokolwiek odprawiał tę podroż, zgadza ſię na to, iż o tey porze potrzeba 50 dni dla przybycia od tey ſtrony *Afryki* do *Liworno* lub do *Genui*. Fregata la *Senſible* z taką łatwością przez *Anglikow* wzięta, gdyż nie była uzbroioną tylko iako ſtatek przewozowy, potrzebowała ſiedmiu dni dla przebycia 40. mil. Liſty bądź z *Egiptu* bądź z *Lewantu* do *Francyi* przychodzące powszechnie w 80. dni ſą datowane. Jeżeli do tych uwag przydamy tę, iż *Anglicy* znayduiący ſię w tyle naszey flotty, przeimuią wszyſtkie pocztowe ſtatki, które *Buonaparte* wysyła, łatwo ſię można przekonać, iż nienależy czynić niepomyślnych wnioſkow z tego, iż ieszcze żadney o naszey flocie nie mamy wiadomości. Co do nas, ieſteśmy tego zdania, iż iey mieć nie będziemy, iak tylko przez *Konſtantynopol*.

Wszyſtko co dotąd powiedziano o ſloccie G. *Buonaparte*, było domyſłem i wynalazkiem dziennikarzow. Sekret rządu tak ściśle zachowany, wiele ſię przyczynia do pomyślnego ſkutku wyprawy, gdyż gabinet *Brytańſki* względem przeznaczenia flotty zupełnie w błąd ieſt wprowadzony, i sam *Nelſon* nie wie gdzie ma płynąć, i iaki plan przedſięwziąść. To tylko pewna, iż rząd nasz w naylepszym porozumieniu z *Portą* zoſtaie, i że w samym *Konſtantynopalu* tym ſkrytym taiemnicy schronieniu ważne plany gotuią ſię, których ſkutki w krótce widzieć ſię dadzą. Skoro uyrzemy, że *Buonaparte* zaymie *Kandyą*, *Cypr*, i *Rod*, na ów czas możemy z pewnością twierdzić, iż wszyſtko czyni z zezwoleniem *Porty*.

Ob. *Couturier* mianowany ieſt nie konsulem generalnym, ale Vice-Konsulem Rzpltey *Francuzkiey* do *Neapolu*, gdyż konsulem generalnym w tym porcie, ieſt Ob. *Sieyes*, brat naszego ambaſſadora w *Berlinie*. (z dziennika *Klucz Gabinetow*)— Miniſter marynarki kazał poprzybiiać naſtępuiące pismo: Republikanie *Francuzcy*, waleczne dzieła braci waszych woiennych przeydą do potomności. Spieszcie ſię ſtanąć w szeregach, i dążyć do ſławy. Oyczyzna was potrzebuie, i wszyſtkiego ſię po waszey gorliwości i po waszym męſtwie spodziewa. Naśladuycie republikanſkie hufce, które zwyciężywszy wszyſtkie przeszkody, zapewniły pokoy kraiom lądowym. Poniżmy dumę *Anglikow*; zabespieczmy wolność morzom,

Młodzi ludzie, ktorzy poſiadać będą iakie talenta, i rzemieslnicy, ktorych profeſye maią iaki z pracami marynarki związek, mogą być wszyſtkich ſtopniow pewnemi." — Podług oſtatnich liſtow z *Breſt*, ſame tylko przeciwne wiatry są na przeszkodzie wypłynieniu eſkadry, bliſko od mieſiąca panuią tam wiatry zachodnie, lub pułnocno-wschodnie.

W liście pisanym z *Genui* przez iednego *Francuza* do iednego z Członkow Rady 500. wyrażono ieſt. Iż ekwipaż fregaty *la Senſible* złożony był z podłych *Maltańczykow*, ktorych Gen: *Baraguey d'Hilliers* muſiał pałaszem i kiiem przymuszać do wyſtrzelenia. Nikczemny kapitan nierozeznał nieprzyiaciela aż na odległość wyſtrzału karabinowego. *Baraguey d'Hilliers* był srodze rozgniewany przeciw kapitanowi i całemu ekwipażowi. Ten Generał mimo licznych odebranych poſtrzałow, nie ieſt niebeſpiecznie rannym; bił ſię z iednym Officerem *Angielſkim* domagaiącym ſię o iego szpadę, lecz iey nie chciał oddać chyba wraz z życiem etc.

Przyłączamy tu treść mowy, ktorą miał miniſter intereſſow wewnętrznych Ob. *François z Neufchateau* na polu marsowym w czaſie uroczyſtości 9. Thermidora.— Naypierwsze uczucie, ktore wzbudza widok tych bogactw, ieſt wdzięczność dla woyſk *Francuzkich* i dla Generałow, ktorzy ie wiedli do zwycięztw. Te trofea są ich tryumfow świadkami. Są one przewodnikami dla myśli, idącey za śladem tych bohaterow. Stawiaią tu niezatartą pamiątkę swey ſławy.— Drugi hołd winny ieſt filozofii, iey to te xięgi, te obrazy, posągi, wszyſtkie geniuszu płody, powinny być poświęcone. Przez nie kunszta, odtąd we *Francyi* republikantſkiey oswobodzone od tey daniny, ktorą tylko bogactwu opłacały, powrocone są do wolności. Te dzieła wiekow przybyły tu zaiąć mieysca ſobie właściwe. *Francya* przyimuiąc ie, wypłaca ſię z winnego wielkim artyſtom długu. Biegli ſnycerze, ſławni malarże, w przeczuciu przyszłości, pracowali dla ludu. Wielcy w hiſtoryi ludzie od samych tylko właścicielow i artyſtow znani, w ściſłych dotąd ſwey ſławy zoſtawali obrębach, i dziś dopiero wſtępuią do świątyni pamięci. Zdaie ſię, iż wieki ich urodzenia cofaią ſię dla podziękowania *Francyi* za ſkruszenie pętow geniuszu. Wy to utalentowani ludzie przeznaczeni ieſteście wydawać wyborne dzieła, wy nadewszyſtko macie ocenić ten niezmierny zbior ſtarożytney pracy.— Te medaliony nadadzą większą pewność hiſtoryi, te rękopiſma doſtarczą większey rozległości naukom. Winniśmy tym ziołom nowe czucia, tym roślinom nową dla zdrowia pomoc, tym naſionom nowe pokarmy, roſkoszne napoie, i wzbogacenie rolnictwa.— Oddaymy cześć dla *Apollina*, lecz oddaymy ią nadewszyſtko dobrodzieyſtwom natury! Obywatele, oto ieſt uroczyſtość, w ktorey maią ginąć wszyſtkie gniewy i wszyſtkie smutne pamiątki. Niech to mieysce zoſtanie wszelkich nienawiści grobem, tu zatrzeć należy wszyſtkie okropności, ktorym 9. Termidora koniec położył. Te bogactwa są owocem iedności władz, ktore czuwaią nad losami Rzpltey, i uſiłowań waszych prawodawcow i waszych Dyrektorow na potłumienie roializmu i nierządu. *Francuzi*! oddaycie hołd waszey konſtytucyi, władze iey dokazały tak wielkich czynow.

Do uwag o *Egipcie*, dodany ieſt naſtępuiący artykuł: „Mowiliśmy, iakim sposobem *Francuzi* mogliby sobie ſtworzyć marynarkę na morzu *czerwonym*, przewożąc z *Alexandryi* do *Berenice* albo raczey do *Coſſir*, materyały przygotowane w *Tulonie*. Mowiliśmy wprawdzie, iż nigdy nic podobnego niewidziano, lecz zapomnieliśmy o wielkim w tey mierze przykładzie w Hiſtoryi polityczney i filozoficzney obydwoch *Indyow* przez *Raynala*. Jeſt on tak do naszey materyi przypadaiący, iż go tu umieścić poſtanowiliśmy, oszczędzaiąc czytelnikom pracy, ſzukania go w Autorze.— Pokazanie ſię *Portugalczykow* w *Indyach*, i nagłe iego ſkutki, ſtały ſię przyczyną wielkiey niespokoyności w *Wenecyi*. Zamięszanie ktore nieodbicie naſtąpić muſiało między podobnemi sprzymierzeńcami (ſławny związek pod Ludwikiem XII.) i przezorność Rzpltey, uchroniły ią od tego naywiększego na pozor niebespieczeńſtwa, lecz w samey rzeczy mnieyszego i mniey rzeczywiſtego nad to, w iakie ią podało wynalezienie drogi do *Indyow* około Przylądka *Dobrey Nadziei*. Poſtrzegła natychmiaſt iż handlem *Portugalczykow* zniszczony będzie iey handel, a zatym i iey potęga. Natężyła zatym wſzyſtkie sprężyny, iakie iey tylko poddać mogła przebiegłość iey rządcow. Niektorzy z tych obrotnych emiſſaryuszow, iakich wszędzie zręcznie zakupować i użyć umiała, wyſtawiali *Arabom* w ſwym kraiu zamięszkałym, i tym ktorzy ſię po *Indyach* lub na wschodnich brzegach *Afryki* znaydowali, iż intereſs ich będąc połączony z intereſſem *Wenecyi*, powinni ſię zatym sprzymierzyć przeciwko narodowi, ktory opanował wspolne ich bogactw źrzodła. Odgłos tego związku doszedł aż do Sudana *Egiptu*, obudzonego iuż przez doznane, a bardziey ieszcze przewidywaniem dalszych nieszczęść przerażonego. *Egipt* rownie był nieszczęśliwy, i z powodu handlu ktory *Portugalczykowie* prowadzili, i handlu ktoremu na przeszkodzie ſtawali. *Egipt* mogł był powſtać z tego upadku za pomocą flotty, lecz morze *czerwone* niczego doſtarczyć nie mogło na iey wybudowanie. *Wenetowie* uprzątneli tę zawadę; poſłali do *Alexandryi* drzewa i innych materyałow; prowadzono ie *Nilem* do *Kairu*, zkąd przewiezione były Wielbłądami do *Suez*. Z tego ſławnego portu wyſłano w roku 1508. do *Indyi* 4. wielkie okręty, 1. galion, 2. galery i 3. galiotty.— Przewidzieli *Portugalczykowie* tę burzę, dla uprzedzenia iey, myśleli od naſtępuiącego roku ſtać ſię panami żeglugi *czerwonego* morza, zapewnieni iż przy tym pożytku nie trzeba im ſię będzie lękać ani wspołubiegaiących ſię, ani ſił *Egiptu* i *Arabij*. W tym celu ułożyli zamiar opanować wyspę *Sokotorę* o 180. mil od *Babelmandelu* leżącą. Skutek przedſiewzięcia nie przyniosł spodziewanych pożytkow. Wyspa pokazała ſię być niepłodną, nie maiącą portu, i że żeglarze z *czerwonego* morza płynący, nigdy do niey nie zawijali. Flotta zatym *Egipſka* bez niebespieczeńſtwa weszła na Ocean *Indyiſki*, i złączyła ſię z flotą w *Cambaye* będącą. Te dwie połączone ſiły szczęśliwe z *Portugalczykami* ſtaczały bitwy. Lecz ten tryumf był krotki. Zwyciężeni odebrawszy poſiłki, odzyſkali na zawsze swoią przewagę. Dalsze uzbroienia z *Egiptu* idące, zawsze odtąd były pobite i rozproszone od małych eſkadrow przed kanałem krążących."— Ztego intereſſuiącego wypisu wypada to, iż gdyby w teraźnieyszych okolicznościach *Weneci* byli panami *Egiptu* i przyłożyli całey swoiey energij do iego utrzymania, tedy droga około Przylądka *Dobrey Nadziei*, nigdyby nie wzięła pierwszeńſtwa *czerwonemu* morzu. *Albuquerque* znał to tak dobrze, iż przedſiewziął zburzyć *Suez*. Jego w tey mierze niespokoyność podała mu nawet myśl zwrocenia koryta *Nilu*, wpuszczaiąc go przez *Etyopią* w morze *czerwone*. Odłożył to przedſiewzięcie dla innych, a zawoiowanie *Egiptu* przez *Turkow* uczyniło prożnym to, co może było do uſkutecznienia niepodobnym.

z Bruxelli dnia 29. Lipca.

Sciąganie woyſk ku *Renowi* dotąd nieuſtaie. Kilka korpusow zoſtaiących na żołdzie Rzpltey *Batawſkiey*, iako też od armij nadbrzeżney temi dniami przez miaſto nasze przechodziło. Woyſka te idą spiesznym marszem, a officerom nie wolno na moment od chorągwiow swoich oddalać ſię.

z Hagi dnia 31. Lipca.

Dnia dziſieyszego odprawiła ſię inſtallacya reprezentantow ludu, wezwanych przez zgromadzenia pierwiaſtkowe i elektoralne pod dniem 10. i 13. t. m. dla uformowania ciała prawodawczego konſtytucyinego Rzpltey *Batawſkiey*. Bliſko dwie części będąc przytomnemi w *Hadze*, gdy ſię zgromadziły tego poranku w przyſionku pałacu narodowego, przybyła do nich kommiſſya od pośrzedniczego ciała prawodawczego, i zabrawszy z sobą nowe członki, wprowadziła ie do wielkiey ſali. Udali ſię zatym na obięcie mieysc swoich, ktore im wprzod los naznaczył. Wſzyſtkie członki ciała reprezentacyinego, wykonały przed Prezydentem zgromadzenia zwołanego po zdarzeniu 22. Czerwca, a teraz rozeyść ſię maiącego, naſtępuiącą przyſięgę: *Utrzymywać z całey mocy konſtytucyą; nie przykładać ſię, ani w żadnym ſpoſobie dopomagać, wnieſieniu iakiegokolwiek proiektu zmierzaiącego do przywrocenia rządu Statuderowſkiego, lub federalnego, lub na ſtronę aryſtokracyi i anarchii, lecz ſprzeciwiać ſię temu wſzyſtkiemu z całych ſił ſwoich.* Po tey uroczyſtości i po iednomyślnym prawie wyborze Ob. P. L. *van der Caſteele* na Prezydenta zgromadzenia generalnego członkow ciała prawodawczego, uſtąpione mu było krzeſło przez Prezydenta zgromadzenia pośrzedniczego. Nowy Prezydent wezwawszy deputowanych F. *van Leyden*, i *J. H. Appelius* dla dania im w dozor intereſſow kancellaryi, miał ſtoſowną do okoliczności mowę, i imieniem ludu *Batawſkiego* ogłoſił zgromadzenie generalne ciała reprezentacyinego narodu. Po czym zgromadzenie generalne reprezentantow podług zamiaru konſtytucyi, oznaczyło losem czas zaſiadania dla każdego z członkow, ktorych trzecia część ma być corocznie przez innych zaſtąpioną; i obrało z pomiędzy ſiebie 30. członkow drugą izbę ſkładać maiących. Gdy dzieło zgromadzenia generalnego tym ſposobem zoſtało ukończone, Prezydent dał znak rozeyścia ſię i uſtąpienia z krzeſła. Gdy reprezentanci wybrani do Rady Starſzych wyszli z ſali, Ob. *Lublink* młodszy, a z pozoſtałych członków nayſtarszy wiekiem, prezydował na ten moment w wielkiey Radzie dla mianowania Prezydenta. Wybor ten padł na Ob. P. L. *van der Caſteele*, a Ob. *Floth* ktory był ſekret: ciała prawodawczego posrzedniczego, zaproszono ażeby ſprawował tymczasowo obowiązki ſekretarza. Prezydent udał ſię nayprzod na ſwoie mieysce, i zaczął od oświadczenia, iż to zgromadzenie ſkłada pierwszą izbę Ciała Reprezentantow Ludu *Batawſkiego*. Na propozycyą Prezydenta, izba poſtanowiła upoważnić Obywatelow ſkładaiących władzę Wykonawczą pośrzedniczą, ażeby ſprawowali tymczasowo ſwoie urzędy aż do przyszłego wyboru władzy Wykonawczey konſtytucyiney, i posłano natychmiaſt tę rezolucyą do drugiey izby, ażeby przez nią zoſtała roztrząśnioną; Nakoniec po ogłoszeniu niektorych Kommiſſyow do intereſſow nieuchronnych, wielka Rada rozeszła ſię po południu. Tymczasem złożyła ſię druga Izba. Członki iey wychodząc z wielkiey ſali przez wewnętrzny dziedziniec dla udania ſię do ſali bywszey Adminiſtracyi prowincyi *Hollandyi*, odbierały wielkie honory woyſkowe od garnizonu pod bronią ſtoiącego. Po zgromadzeniu ſię Rady ſtarszych na mieysce swoich ſeſſyow, Ob: *C. Howens*, iako ſtarszy wiekiem, zaſiadł na Prezydentſkim krześle dla uſtąpienia go potym Ob: D. C. *de Leeuw* obranemu znaczną większością na Prezydenta. Ten zaiąwszy ie, miał do ſwoich kollegow mowę, ktorą zakończył ogłoszeniem drugiey Izby Ciała Reprezantantow Ludu *Batawſkiego*. Poczyniwszy niektore rozporządzenia i ogłoſiwszy kilka potrzebnych kommiſſyow, druga izba zakończyła tę pierwszą sessyą, przez potwierdzenie i zamienienie w Dekret rezolucyi pierwszey izby, ktora ſprawuie tymczasowo posrzedniczą Wykonawczą Władzę taką iaka ſię teraz znayduie.

z Konſtantynopola dnia 25. Czerwca.

Dnia 20 Ob: *Ruffin* ſprawuiący intereſſa Rzpltey *Francuzkiey* wezwany był na konferencyą do *Reis-Effendego* w domu iego w *Konſtantynopolu*. Baron *de Knobelsdorff* poseł *Pruſki* konferował dnia 23. z tymże miniſtrem w *Bebeck* nad kanałem. Zapewniaią, iż te konferencye od nieiakiego czasu coraz częściey odprawiane, ściągaią ſię szczegulniey do flotty *Tulońſkiey*, i do wieści, ktore ſię o iey przeznaczeniu rozchodzą.— *Perſya* ieſt znowu teatrem zamięszania. *Mehemet-Khan*, ktory ſię był cofnął do południowych prowincyow, większe odnioſł korzyści, zdobył *Ispahan*, i pomknął ſię ku *Teahran*, mieyscu rezydencyi teraznieyszego monarchy *Baba-Khan*.

z Moguncyi dnia 25. Lipca.

Nieuſtanne woyſk poruszenia zaczynaią nas zaſtraszać. Wſzyſtkie wydziały ſłużby woienney są w iak naywiększym zatrudnieniu. Wſzelkie ſpoſoby są użyte na opatrzenie naszey twierdzy w doſtateczną żywność.

z Kolonij dnia 29. Lipca.

Mowią, iż 20,000. woyſka *Francuzkiego* w marszu ieſt do *Renu*. Przechodzić maią przez *Strazburg*, *Moguncyą*, *Kolonią*, ſtanąć zaś maią na mieyscu swego przeznaczenia w końcu przyszłego mieſiąca. Rachuią 12 regimentow kawaleryi i 4. pułbrygady infanteryi.— Przez *Kolonią* przeszło iuż wiele woyſka pod *Duſſeldorf* na prawy brzeg *Renu*.

z Szwabij dnia 29. Lipca.

Niezgody między dworem *Wirtemberſkim* i ſtanami dotąd ieszcze nie uſtaią. Xiąże wzbrania ſię od uchylenia niektórych uſtaw swoich. W miniſterium ſamym są dwie partye, iedna za dworem, druga przeciw niemu.

z Raſtad dnia 31. Lipca.

Wypis z Protokułu ſeſſyow 28. i 30. t. m.— Seſſya d. 28. Lubo od seſſyi Deputacyi Rzeszy d. 21. zawieszona ieſt zewnętrznie negocyacya, nie mnieyſze iednak było wewnętrzne działanie, zmierzaiące do przyspieszenia końca intereſſom. Korzyſtano z tego czasu dla przygotowania głosow na oſtatnią notę miſtrow *Francuzkich*. Przez ten przeciąg ułożono proiekt traktatu pokoiu, o ktorym iuż wzmiankowały pisma publiczne, lecz ktore-

go miniſtrowie *Francuzcy* zdaią ſię niepotwierdzać. Zawiera w sobie 34. paragrafy, i może być znacznie pomnożonym przez dalsze wypadki negocyacyi. Od dnia wczorayszego rozdano iego kopie innym deputacyi Członkom. Dziś deputacya przeſtaie na ſłowney konferencyi względem tego traktatu i innych do niego przywiązanych okoliczności, a ta konferencya nie ma być uważana iako seſſya, ani urzędownie w protokuł wciągnięta.

Seſſya dnia 30.— Na ſeſſyi tego dnia powiedziano „ Zaledwo dnia 28. zaszła zgoda, iż przyſtąpiono będzie do mocnego roztrząsania proiektu pokoiu, gdy miniſtrowie *Francuzscy* udali ſię do miniſtra Dyrektoryalnego z uſkarzeniem, iż zamiaſt zatrudnienia ſię odpowiedzią na ich oſtatnią notę, zatrudniano ſię wcale obcemi rzeczami, a między innemi proiektami traktatu pokoiu; iż przez to wſtrzymywano bieg negocyacyow, zgromadzaiąc artykuły iuż poſtanowione, wraz z temi, które ieszcze nie są załatwionemi. Dodali, iż po zadecydowaniu zaległych materyi, potrafią sami zatrudnić ſię ułożeniem proiektu pokoiu, lecz teraz nie mogą przypuścić nic podobnego, i że oczekiwać będą wcześney odpowiedzi na swoią notę. Z tego powodu odpowiedziano, iż ten proiekt na to tylko był ułożony, ażeby zebrać wszyſtkie przygotowania do negocyacyi dla ułatwienia iey biegu, i że niespuszczaią z uwagi oſtatniey ich noty. Lecz gdy miniſtrowie *Francuzcy* upieraią ſię przy swym zdaniu, idzie teraz o decyzyą, czyli kończyć deliberacye nad proiektem traktatu, lub czyli przyzwoiciey ieſt odłożyć iego roztrząsanie aż po daniu odpowiedzi na oſtatnią notę miniſtrow *Francuzkich.* Ta oſtatnia propozycya ſłownie była przyiętą, ażeby nic nieopuścić coby mogło zawarcie pokoiu przyspieszyć. Upierano ſię iednak przy tym, ażeby nie zaſtanawiać ſię nad oświadczeniem miniſtrow *Francuzkich,* iako nie w ſwoim porządku i zawcześnie podanym. Wszakże na naypierwszey ſeſſyi. może dnia 3. Sierpnia, odprawiać ſię będzie wotowanie na oſtatnią notę *Francuzką.*

Pretensye miniſtrow *Francuzkich* względem *Frickthal,* nowe źrzodło sporow tworzą.—Legacya *Hannowerſka* ułożyła także inny projekt do pokoiu.— Uroczyſtość d. 9. *Termidora* obchodzoną tu była przez miniſtrow Francuzkich. *Jean Debry* dawał z tego powodu wielki obiad.— Czy przyidzie do uſtnych konferencyow, ieszcze nie wiadomo, gdyż tak deputacya, iako i legacya *Francuzka* nie zewſzyſtkim na to przyſtaie.

Dnia 2. *Sierpnia.*—Miniſter pełnomocny Cesarſki oddał Deputacyi Rzeszy notę ſtosowną do intereſſu mieszkańcow lewego brzegu *Renu,* ktorzy są nieprzytomnemi.

Dnia 3. *Sierpnia.*—Deputacya Rzeszy odprawiła dziś ſeſſyą, na ktorey zatrudniała ſię odpowiedzią na oſtatnią notę Miniſtrow *Francuzkich,* bez zaſtanowienia ſię nad projektem pokoiu Miniſtra Dyrektoryalnego.—Dowiaduiemy ſię, iż Miniſtrowie *Auſtryacki* i *Saſki* obſtawali przy poprzedzaiącym oświadczeniu względem pretensyow rządu *Francuzkiego.* Inne członki Deputacyi zdawały ſię ſkłaniać na zezwolenie zburzenia *Erenbreitſteinu* i na opłaty na *Renie.* Na inne zaś punkta ma zachodzić oppozycya. *Conclusum* w tey mierze ułożone, zapewne będzie w przyszłym tygodniu.—Ob. *Roberjeot* wyiechał ztąd dnia 30. do *Strazburga,* zkąd iak mowią, udać ſię ma do *Nancy;* powod tey podroży nie ieſt wiadomy.

z Frankfortu dnia 31. *Lipca.*

G. *Joubert* wyiedzie w krotce z *Moguncyi* dla obeyrzenia wszyſtkich ſtanowiſk armii na prawym brzegu *Renu.*— Gazeta *Strazburſka* pod dniem 27. wyraża, iż Cesarz zrzeka ſię indemnizacyi w *Niemczech,* i żąda tylko pewnych poſiadłości we *Włoſzech.*— W przypadku gdyby znowu neutralność w *Niemczech* umowioną być miała, *Francuzi* chcą zezwolić na nią, ale tylko po *Men.*

z Strazburga dnia 3. *Lipca.*

Ob. *Roberjeot* krotko w tym mieście zabawił. Po odebraniu kuryera z *Raſtad,* natychmiaſt ztąd wyiechał, mowią, iż nazad do *Raſtad* powraca.— Armia *Angielſka* ieſt rozpuszczona, iedna część iey woyſka udać ſię ma na brzegi *Renu.* 15. tyſięcy ludzi maią w krotce przybyć do *Andernach,* i w okolicach tego miaſta założyć oboz.

Od granic Auſtryackich dnia 5. *Sierpnia.*

Hrabia *de Cobenzl* ma z *Berlina* do *Peterzburga* poiechać. Powroci iednak naydaley za 3. lub 4. mieſiące, i iuż ciągle w *Wiedniu* bawić będzie.— Potwierdza ſię wiadomość, iż miniſter *Ciſalpińſki* od dworu Cesarſkiego nie został przyiętym. Na d. 1. Sierpnia przybył do *Peſt* Ob. *Carra de St. Cyr,* który po śmierci Ob. *Aubert Dubayet* urząd miniſtra Rzeczypospolitey przy *Porcie* sprawował, wraz z wdową pozoſtałą po tymże Ob. *Aubert Dubayet* i innemi do legacyi swoiey należącemi osobami, i zaraz w dalszą puścił ſię podroż, na *Wiedeń, Raſtad do Paryża.*

z Brünn dnia 8. *Sierpnia.*

Od kilku dni rozchodzi ſię wiadomość, iakoby flotta *Francuzka* ſtanęła pod *Moreą i Francuzi* mocny zamek *Coron* opanowali. Oczekuiemy potwierdzenia tey wiadomości.— Słychać, iż do *Bukareſtu* pod d. 15. Lipca przybył kuryer z *Konſtantynopola,* donosząc: iż w Dywanie odkryto spisek, do którego ſam *Reis-Effendi* miał wchodzić, wspolnicy iednak tego spiſku zoſtali aresztowani, i natychmiaſt ścięci. Poseł *Francuzki* miał zaraz wyiechać, posłowie zaś *Roſſyiſki* i *Angielſki* wielkie pozyſkali znaczenie i na każadey ſeſſyi Dywanu teraz znayduię ſię. Wszakże to potrzebuie potwierdzenia.— Wyſłany kuryer *Turecki* do *Paryża,* iuż był na powrot w drodze do *Konſtantynopola.*

z Bazylei dnia 31. *Lipca.*

Ob: *Mengaud* pod d. 19. pisał liſt do Dyrektoryatu *Helweckiego* w naſtępuiącey treści. „ Obywatele Dyrektorowie. Na ſamym wyiezdzie z *Helwecyi* ſtosownie do rozkazow rządu mego, dozwolcie aby ten, który był nieiaki czas pełnomocnikiem iego przy was, rozłączaiąc ſię z wami, powtorzył gorące i szczere życzenia ſwoie, ktore nie przeſtał i nieprzeſtanie mieć dla szczęścia i ſławy narodu *Szwaycarſkiego.* Uczucie to pochodzące z przekonania, że intereſſa obu Rzpltych są też same, okazałem wam nie raz Obywatele Dyrektorowie, w ciągu ſprawowanego przezemnie poselſtwa, mianowicie zaś pod okiem waszym i Ciała prawodawczego, Jezeli los zawiſtny nie chciał abym otrzymał nadgrodę, którą sądziłem należną ſłabym uſiłowaniom moim, ieżeli w momencie kiedy ſię cieszyć miałem z widoku nowey waszey exyſtencyi polityczney, nie wolno mi było przyłożyć ſię do pomyślności rewolucyi, ktòrą przygotowałem i przyſpieszyłem wśrzód trudow, których świadkami byliście, ieżeli nakoniec nie mogłem doſiągnąć dnia pożądanego spoczynku, w którym pomiędzy wami, miałem poglądać na szczęśliwe ſkutki prac moich; pozoſtaie mi iednak Obywatele Dyrektorowie pociecha, która ieſt dla mnie nadgrodą. Z sercem nieſkalanym, z rękami czyſtemi iak weszłem do *Szwaycaryi,* tak z niey wyieżdżam. Jeżeli procz tey prawdy ktorey mi nikt zaprzeczyć nie potrafi, mogę myśleć, iż nieściągnąłem żadney nagany od rządu *Helweckiego* opuszczę kraie wasze bez zgryzoty, lecz nie bez żalu. Pozdrowienie i braterſtwo. *Mengaud.*— Odpowiedź Dyrektoryatu była w tych wyrazach. „ Obywatelu. Ofiaruiesz Dyrektoryatowi życzenia swoie dla Rzpltey *Helweckiey* i żal z opuszczenia iey kraiow. Dozwol abyśmy cię zapewnili, iż życzenia nasze dla szczęścia twego, i żal z utraty męża, który ſię zawsze okazywał przyiacielem naszym, i ziednał wieczny nasz szacunek, ſą niemniey żywe i ſzczere. Dyrektoryat nie przeſtanie przypominać ſobie twoią gorliwość pałaiącą dla sprawy wolności, twoy ſtały układ zagruntowania szczęścia *Helwecyi* na ściſłym ziednoczeniu z *Francyą* i przywiązaniu iey do twoiey oyczyzny, przez związki wdzięczności, więcey ieszcze iak przez ſtosunki polityczne, nie zapomni Dyrektoryat nigdy cnot twoich i obowiązkow iakie ci winien. Proſi cię o trwanie w tych uczuciach, iakie mu okazywałeś, i o przyięcie wiernych wyrazow tych, któremi ieſt przeięty.

z Koiry miaſta głownego kraiu Gryzonow dnia 15. *Lipca.*

Dnia 10. t. m. Ob: *Guyot* Rezydent Rzpltey *Francuzkiey* podał notę rządowi naszemu w którey wyraził: Iż rząd *Francuzki* przyrzekł ſzanować niepodległość, wolność i życzenia narodu *Gryzonow,* rownie, iż nie ścierpi aby ta niepodległość, wolność i wyrażenie swoiey opinii, miały naymnieyszą ponoſić ſkazę. Bierze także w swoią opiekę każdego *Gryzona,* ktoryby miał bydź napaſtowanym z powodu zdania ſwego, względem przyłączenia ſię do *Helwecyi.*— Wyraził także, iż neutralność zachowana przez *Gryzonow,* bynaymniey nie powinna wſtrzymywać ich od tego przyłączenia. Neutralność ich była szanowaną w ciągu oſtatniey woyny, przez pokóy w *Campo Formio* ukończoney, lecz byłoby nieprzyzwoitością myśleć, iżby za rozpoczęciem nowey woyny, ta neutralność utrzymać ſię miała. W pierwszych owych czasach nie było ieszcze ani Rzpltey *Cisalpińſkiey,* ani *Helweckiey,* dziś okoliczności znacznie ſię odmieniły, wiadomo zaś, iż wszelkie polityczne i woienne kombinacye zawsze do nich ſtosować ſię muszą etc. Ta nota zupełnie ieſt przeciwną oświadczeniu P. Barona de *Crontal,* ſprawuiącego intereſſa Cesarſkie, iż pan iego ſprzeciwiać ſię będzie wszelkiey wprowadzaney nowości przeciwney dawney konſtytucyi *Gryzonow.*

z Medyolanu dnia 13. *Lipca.*

Na zażalenie Dyrektoryatu naszego kommendant *Francuzki* w *Kremonie,* który przez wiele uciążliwości naprzykrzył ſię rożnym obywatelom, zoſtał z urzędu ſwego złożonym. Słychać także, iż Kapitan *Bondé* kommendant fregaty *Senſible* za złą obronę iey przeciw *Anglikom,* zoſtał w *Genui* aresztowanym.— Krol *Sardyńſki* przedſięwziął wielką odmianę w interessach ſkarbowych. Prezydent ſkarbowy hrabia *Pullini* zoſtał złożonym, a urząd po nim obiął adwokat *Prina. Francuzi* obieli także w swoią poſſeſſyą cekhauz królewſki i dwie bramy miaſta *Turynu.*— Ob: *Martinengo,* który w charakterze posła Rzpltey naszey iedzie do *Neapolu,* ſtanął iuż w *Rzymie,* i tam ſię nieco zatrzymał.— Z *Liworno* Liſty donoszą, iakoby Admirał *Nelson* dopiero na d. 26. Czerwca z flottą swoią wypłynął od *Malty* dla ścigania floty *Francuzkiey,* która ztamtąd na d. 18. odpłynęła.— Na mocy uchwały Dyrektoryatu naszego, Rzplta *Francuzka* otrzymała w podarunku piękny pałac w mieście naszym. Ulica na którym on ſtoi, będzie ſię odtąd nazywać *ulicą wdzięczności.*— Pod wielką karą zakazano w kraiach Rzpltey *Rzymſkiey* używania innego tytułu procz *Obywatela.*— W nocy z dnia 6. na 7. ieden oddział woyſk *Francuzkich* wszedł do *Genui* i więcey ieszcze korpusow tamże oczekuią.

Od granic Włoſkich d. 30. *Lipca.*

Woyſko Cesarſkie we *Włoszech* odbiera codzienne poſiłki. W tym momencie zatrudnia ſię wysypywaniem okopow w okolicach *Werony.* Generałowie *de Kerpen* i *de Laudon* wyiechali z tego miaſta, pierwszy do swoiey dywizyi nad rzeką *Adygą,* drugi do swego korpusu w *Tyrolu,* G. *de Montfrault* ma być kommendantem *Wenecyi,* a G. Xże *d'Orange* kommendantem w *Weronie.* Zapewniaią, iż G. *de Vins* będzie miał generalną kommendę nad armią *Włoſką.* Z przyczyny panuiących zamieszań w *Waltelinie* i w kraiu *Gryzonow,* liczny korpus woyſk Cesarſkich udał ſię ku granicom tey ſtrony.— Podług liſtow z *Rzymu* pod dniem 21. t. m. Wiele woyſk *Francuzkich* i *Poſiłkowych,* iako też niektore legiony artylleryi z ammunicyą, wyszły z *Rzymu* do *Civita-Vecchia.*—Znoszenie Klasztorow w *Rzymie* iuż ieſt prawie dokonane. Na mocy urządzenia Generała *Francuzkiego,* żydzi używać będą prawa obywatelſtwa w całey rozciągłości Rzpltey *Rzymſkiey.*

Kapitan iednego ſtatku *Raguzańſkiego* do tego portu przybyły, opowiedział, iż około 150. mil *Włoſkich* od *Kandyi* ſpotkał eſkadrę *Francuzką* z 180. przewozowych ſtatkow złożoną, od ktòrey był rewidowany. Ta eſkadra płynęła ku wschodnio-południowey ſtronie, co dało powod do mniemania, iż dążyła ku *Alexandryi.*

OBWIESZCZENIA.

W Departamencie Kamery Litewſkiey dało ſię widzieć mnoſtwo fałszywey Pruſkiey ſrebrney monety, iako to: Talarow, dwuzłotowek, złotowek, i pułzłotkow, bitych pod Rokiem 1764. aż do Roku 1783. Gatunek ten pieniędzy ma w sobie mało, albo wcale nic ſrebra, będąc robionym z samey miedzi, moſiądzu, i ladaiakiego pułmetalu, oraz ołowiu, pieniądz ten ieſt po większey części przetapianym z prawdziwey monety i posrzebrzanym: szczegolniey zaś daie ſię rozeznać z dzwięku, grubości, małego zarznięcia, i wydatności figur; zle udanych liter i cyfer, oraz brudney powierzchowney poſtaci, w ogulności zaś poznać i rozrożnić ie można od prawdziwych i dobrych monet przez uważanie źle w nich naśladowaney obrączki, która pilnikiem tylko będąc robiona, bardzo ieſt nie rowna— Obwieszcza ſię zatym publiczność o exyſtencyi takowey fałszywey monety. wzywaiąc ią, aby nie tylko pilną dawała uwagę na podobne faszywe monet gatunki, ale nadto ſtosownie do przepisow ogolnego prawa kraiowego w Tomie II. Tytule 20. § 261. Rządowi o nich donoſiła, delatorowi zapewnia ſię część kary pieniężney przez winowaycę złożyć ſię maiącey, oſtrzegaiąc, iż rozwożący takową fałszywą monetę ſkazani będą na kary w § 262. poſtanowione.

Kamera J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczna.

Gdy dla lepszego uſtanowienia i rozgatunkowania cła od drzewa czerwonego Sandałowego i kaliaturowego opłacać ſię maiącego udeterminowano zoſtało.—„ iż odtąd iedynie tylko całe drzewo Sandałowe, tak podtymże nazwiſkiem, iako i pod nazwiſkiem drzewa Kaliaturowego za opłatą mnieyszą 5ciu dobrych groszy od cetnara, inny zaś mielony, tarty, lub kraiany Sandał, bądź pod którymkolwiek nazwiſkiem za wyższą opłatą 12tu dobrych groszy od cetnara wchodzić ma. „— Przeto ſię o takowym dokładnieyszym poſtanowieniu każdemu, a mianowicie drzewem takowym handluiącym ninieyszym obwieszczeniem do wiadomości podaie. w Warszawie dnia 24. Mca Lipca 1798. Roku.

Kamera J. K. Mci Pruſs Południowyck Woienno-Ekonomiczna.

Durch viele Mühe ist endlich der Diebſtahl derer im Jahre 1797. *dem Bevolmächtigten des Furſten Adam Czartoryſki durchlaucht Hern v. Skowrońſki entwedeten* 11000. *Ducaten ausgemittelt worden. Der Thäter ist der Jude welcher den Herrn Skowrońſki von Prasznic bis Karczyce geſahren und in der nacht diese That ausgeübt hat. Neber* 8000. *Ducaten ſind baar vorgefunden worden, der Jude iſt nebſt den Mitschuldigen in Verhaſt und wird von der Königl: Preuſ: Gerichten die Unterſuchung nächſtens beendigt sein.*

Anton Hoffmann Bevollmächtigter.

Po wielu ſtaraniach odkryto ukradzione w roku 1797. Plenipotentowi JO. Xcia Adama Czartoryſkiego JP. Skowrońſkiemu 11000. czerw: złł. Zyd ktory wiozł JP. Skowrońſkiego z Prasznicy od Karczyc ieſt złodzieiem i w nocy kradzież popełnił. Znaleziono przeszło 8000. dukatow w gotowiznie. Zyd z wspolnikami ſiedzi w areszcie, a indagacya przez ſądy Królewſko-Pruſkie wkrotce ukończona będzie.

Antoni Hoffmann Pełnomocnik.

JP. Karol Möller, urodzony w tey Prowincyi, wychowany w ſzkole rycerſkiey kadetow w Warszawie, założył pensyą męſką, w ktòrey młodzież uczona będzie językow: Francuzkiego, Niemieckiego i Łacińſkiego, tudzież hiſtoryi, geografii, rachunkow, algebry i matematyki. Baczność czuła dawana oraz będzie na formowanie ſię w obyczayności i ſentymentow ſerca i duszy. Dyrektor pensyi ieſt oraz wydawcą nowey Grammatyki Francuzkiey, ułatwiaiącey nauczenie ſię bez metra języka Francuzkiego, i którey iuż z pod praſsy wyszła część pierwſza, zawieraiąca w ſobie czytanie francuzkie; doſtać iey można u Piarow i Autora ſamego grammatyki, mieszka w kamienicy Minasowiczow pod Nrem 54. na pierwſzym piętrze w Rynku Starego Miaſta.

Smietanki ſłodkiey po krowach Tyrolſkich, każdego czaſu doſtać można w pałacu JW. Hetmana Ogińſkiego na Rymarſkiey ulicy.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w Kamienicy JP. Eberta, *pod Nrem* 65. *na drugim piętrze.* — Exemplarz groszy 20.